

N:o 15.

Ank. till Riksd. kansli den 19 februari 1901 kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion angående ändring af 117 § skiftesstadgan.

Andra Kammaren har till lagutskottet hänvisat en af herr *E. Persson* i Borrby inom nämnda kammare väckt motion, n:o 77, af följande lydelse:

»Uti en vid nästlidet års riksdag af mig väckt motion (n:o 8) om ändring af 117 § i Kongl. Maj:ts förnyade nådiga stadga om skiftesverket i riket den 9 november 1866 anförde jag, att egodelningsrättsledamot i likhet med annan domare borde vara skyldig att, sedan ålderdomen inträdt och den dermed följande svagheten gjort honom mindre lämplig att utöfva sitt magtpåliggande värf, afgå från sin befattning; samt att, då nu i vårt land uppnådda 65 lefnadsår i allmänhet bestämts såsom åldersgräns för behörighet att utöfva anförtrödd tjänst, samma åldersgräns borde vara gällande för egodelningsrättsledamot.

Lagutskottet, som öfver motionen afgaf utlåtande, kände sig icke öfvertygad om, att fastställandet af sådan åldersgräns vore af behovet påkalladt eller ens skulle komma att från praktisk synpunkt visa sig hafva öfvervägande fördelaktiga verkningar. Det vore sällsynt, förestälde sig utskottet, att en egodelningsrättsledamot qvarstode i befattningen, sedan kropps- och själskrafters aftagande satte honom ur stånd att tillfredsställande utöfva densamma. Men om en ledamot, trots hög ålder, vore vid full kroppslig och andlig styrka, skulle det säkerligen ofta nog vara ganska beklagligt, om på grund af en fastslagen åldersgräns han skulle nödgas afgå och rätten sålunda i förtid beröfvas den insigt i ärendena och den mognade erfarenhet, en ledamot i den åldern i allmänhet borde hafva förvärfvat.

Sist anförda anmärkning kan gälla alla domare och jemväl andra tjänstemän, för hvilkas bibehållande vid sina befattningar nu viss åldersgräns är lagligen bestämd, utan att undantag gjorts för dem, hvilka på grund af ofvannämnda kropps- och själskrafter fortfarande skulle kunna vara verksamma och sålunda ställa sin mognade erfarenhet till det allmännas tjenst. Då emellertid staten i allmänhet i afseende å tjänstemannakåren ansett tjenligt, att äldre ersättas med yngre, som till de särskilda befattningarne ega skicklighet, borde samma grundsats desto hellre böra tillämpas jemväl i fråga om egodelningsrättsledamöter, som de härtill eljest lämpliga personer genom en tidig öfning och förtrogenhet med jordbruk och jordskifte torde kunna antagas att vid yngre år än tjänstemän i allmänhet hafva förvärfvat den för sysslans utöfning nödiga erfarenhet.

Hvad lagutskottet i öfrigt anført torde af de faktiska omständigheterna jäfvas. Långt ifrån att egodelningsrättsledamöten vid uppnådd hög ålder och deraf föranledd kraftnedsättning afgår från befattningen, verkar den hos gamla personer vanliga obenägenheten för att anses såsom orkeslös, att de kvarblifva i tjensten, hvartill jemväl bidrager den förmenta äran att hafva så lång tid som möjligt innehaft dylik förtroendesyssla. Olägenheterna deraf att egodelningsledamot ej är tjenstbar är ganska stor, helst ledamöternas antal inom hvarje domsaga är inskränkt, hvadan vid förefallande behof af tjenstgöring ofta gode män få i dess ställe anlitas.

På grund häraf vågar jag återkomma till min under nästlidet år framställda begäran, i det jag föreslår,

att Riksdagen för sin del behagade besluta, att ledamot i egodelningsrätt skall vid fyllda 65 år från denna sin befattning afgå, samt att 117 § i Kongl. Maj:ts förnyade nådiga stadga om skiftesverket i riket den 9 november 1866 i öfverensstämmelse härmed ändras.»

Efter de upplysningar, som inom utskottet meddelats, vill det synas utskottet som om giltiga skäl förefinnas för en reform i den af motionären föreslagna rigtningen. Äfven om fall gifvas, då en person vid mycket hög ålder bibehåller sin fulla kroppsliga och andliga styrka, torde dock regeln vara, att ålderdomens annalkande medför en begynnande nedsättning i kroppens och själens förmögenheter, som väsentligen förminskar möjligheten att på ett tillfredsställande sätt fullgöra magtpåliggande värf i det allmännas eller enskildas

tjenst. Detta af erfarenheten bestyrkta förhållande har ock föranledt staten att för flere af sina embets- och tjänstemän fastställa en viss åldersgräns, då afgang ur embetet eller tjensten ovilkorligen och utan afseende å omständigheterna i individuella fall måste ega rum.

Denna princip torde efter utskottets mening böra vinna tillämpning jemväl å ledamöter af egodelningsrätt, i all synnerhet som den dessa ledamöter åliggande tjenstgöringen, till följd af långvariga och vidlyftiga förrättningar ute å marken, ofta är af mycket ansträngande art.

Det må visserligen inrymmas, att, genom fastställande af en viss åldersgräns för egodelningsrättsledamots tjenstgöring, egodelningsrätterna komma att gå förlustiga en viss fond af insigt och mognad erfarenhet, men denna olägenhet uppväges efter utskottets åsigt till fullo af den större energi och det mera lifliga intresse, som tillföras rätterna med de personer, hvilka träda i de afgångnas ställe.

Uppmärksammas bör äfven, att, såsom motionären framhållit, de till egodelningsrättsledamöter eljest lämpliga personer genom en tidigt börjad sysselsättning med jordbruk och skiftesfrågor kunna antagas hafva vid yngre år än tjänstemän i allmänhet förvärfvat den för sysslans utöfning nödiga erfarenhet.

Utskottet, som således beträffande motionens syfte är af lika tanke med motionären, anser sig emellertid ej böra med bestämdhet förorda den åldersbestämmelse, som af honom föreslagits. I detta hänseende torde en närmare undersökning och utredning vara af nöden än den, som af motionären åvägabragts eller utskottet är i tillfälle att verkställa; och utskottet får alltså, under åberopande af det anförda, hemställa,

att Riksdagen, i anledning af herr Perssons ifrågasvarande motion, ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t taga under öfvervägande, vid hvilken ålder ledamot af egodelningsrätt lämpligen må vara skyldig att från sin befattning afgå, samt för Riksdagen framlägga det förslag till lagbestämmelse härom, hvartill förhållandena kunna gifva anledning.

Stockholm den 19 februari 1901.

På lagutskottets vägnar:

CARL B. HASSELROT.